

ELNÖKI MEGNYITÓ A MAGYARHONI FÖLDTANI TÁRSULAT 1962. MÁJUS 9-I RENDES KÖZGYŰLÉSÉN

DR. KERTAI GYÖRGY

Tisztelt Közgyűlés!

Két esztendeje annak, hogy a Földtani Társulat közössége útjára bocsátotta a mai vezetőséget. Nagy feladatokat vállaltunk a tisztújításkor és ezzel a közgyűléssel a jelenlegi vezetőség megbízatása még nem fejeződött be. A mai közgyűléssel azonban mérföldkövet akarunk állítani Társulatunk útján. Hosszú tárgyalások után, a Társulat felszabadulás utáni első új alapszabályát terjesztjük jóváhagyásra a közgyűlés elé.

Mielőtt erre sor kerül, röviden 1–2 adattal szeretném csak azt megvilágítani, hogyan teljesítettük a két évvel ezelőtt vállalt hármas feladatot: a földtani tudományok előbbrevitelét, Magyarország ásványi nyersanyagkincsének növelését és a hazai földtani tudomány tekintélyének mintegy „érdekvédelmét”. Nem akarok erről külön-külön beszámolni, csak előadásainkról szóló rövid statisztikával világítom meg az elmúlt két év tevékenységét. Mivel az új vezetés „fiatalabb”-nak nevezhető és több, az ásványi nyersanyagkutatás gyakorlatában dolgozó szakemberből áll, a közhangulat attól félt, hogy túl gyakorlati, tudományunk alapkérdéseitől eltérő irányba tereljük a Társulat életét — egyesek részéről az utóbbi időben ilyen értelmű bírálat el is hangzott. Megvizsgálva tevékenységünket, sajnos azt kell megállapítanunk, hogy még mindig nem haladtunk eléggé a gyakorlat felé. A statisztika ugyanis a következőket mutatja.

Központi rendezvényeinken, előadóüléseinken (a szakbizottságok, szakosztályok nélkül) összesen 101 előadást hallgattak meg. Ebből — és ez mindjárt kerek százá-
lékot is jelent —

- 37 rétegtani,
- 30 őslénytani,
- 18 petrográfiai,
- 2 tisztán tektonikai,
- 2 sztratigráfiai és tektonikai,
- 3 geokémiai,
- 7 tanulmányúti beszámoló és
- 2 alkalmazott földtani tárgyú volt.

A Társulat élete az utolsó másfél esztendőben — mint tagtársaink jól tudják — még jobban felvirágzott mind központi tevékenységben, mind vidéki és helyi szakcsoportjainak munkálkodásában. Ezeknek rendezvényeit hozzáadva a központiakhoz — a vándorgyűlések előadásait is ideszámítva — 217 előadást hallgatott meg 24 hónap alatt a Társulat tagsága. Ebben az összeállításban már meglepően felugrik az alkalmazott földtani előadások száma. A helyes vonalvezetés megnyilvánulása ez, mert azt mutatja, hogy az alkalmazott földtan elsősorban a szakcsoportoknál és a vidéki szaküléseken hódít tért.

A 217 előadásból
51 rétegtani,

- 30 őslénytani,
- 30 petrográfiai,
- 7 geokémiai-petrográfiai,
- 17 tanulmányúti,
- 64 alkalmazott földtani tárgyú.

Százalékban kerekén: 23,5% rétegtani, 14% őslénytani, 17% petrográfiai, 30% alkalmazott földtani.

Talán ez a statisztika mutatja, hogy nem jártunk rossz úton. Ami meglepő, az a mineralógiának mint önálló előadás-témának úgyszólván teljes hiánya. Az agyag-ásvány-szakcsoportban volt néhány (5) kifejezetten ilyen tárgyú előadás, de ez is már részben átvezetett a geokémia tárgykörébe.

Összevetve ezeket a számokat K o c h Antalnak 1902-ben készített statisztikájával, amely a Társulat első 55 évének második szakaszáról, 30 évről számolt be, azt látjuk, hogy abban az időszakban a földtani társulat előadásainak 13%-a ásványtani, 14%-a rétegtani, 27%-a földtani általános témájú (nyilván rétegtani, szerkezettani együtt), 29%-a vegyes, 17%-a őslénytani tárgyú volt. Az alaptudományokkal foglalkozó előadások tehát az utóbbi 2 évben hasonló százalékban szerepeltek Társulatunk színe előtt, mint 1902-ben.

Ezeket az adatokat a jelen vezetőség munkájának elbírálása szempontjából ismertetem. A statisztika szerint nem tértünk túlságosan gyakorlati vonalra és megőriztük — a hagyományokhoz híven — tudományunk ápolásának, alapismereteink fejlesztésének célkitűzését mint fő programot. Megállapíthatjuk, hogy a haladó hagyományok előtt nemcsak kalapot levéve tiszteltünk, hanem tevőlegesen. Ezt szolgálta regiszterünk megjelentetése, mely az utolsó 60 év tevékenységét úgy foglalta össze, hogy elmúlt tudomány művelésünk gazdag tárháza használható legyen fiatal geológusaink számára. Ugyancsak ezt szolgálja a mai közgyűlésünkön alapítandó új emlékérem, amelynek nevében múlt nagyjaink egyikét tiszteljük. Vándorgyűléseinken és minden tevékenységünkben — a Magyarhoni Földtani Társulat címhez való visszatéréssel is — tevőlegesen ápolni akarjuk és ápoltuk is hagyományainkat.

Felmerül esetleg a kérdés egyesek részéről, hogy az előadások számának nagy megnövekedése talán a minőség rovására történt. Azt állítva, hogy fiatalságunknak sokszerű, érdekes, hasznos témával történő megjelenése a katedrán nem jelent minőségileg többet és jobbat, mint a múlt, magunk felé mondanánk szomorú kritikát és azt ismernénk el, hogy rosszabbul adtuk át tudásunkat, mint ahogyan mi elődeinktől kaptuk. Vonatkozik ez szakirodalomra és tanításra egyaránt. A mai fiatalságnak tudományunk művelésére nagyobb lehetőségei vannak, és kalapácsa mellett a korszerű technika, geofizika minden eszköze segíti, hogy földünk megismerését szolgálhassa. Bátran jelentjük tehát, hogy a fiatalok nagyobb mennyiségű előadása minőségileg is fejlődést jelentett a Társulat életében.

A célkitűzéseknek megfelelően igyekeztünk természetesen a vezetésbe a közösséget a választmányon, munkabizottságokon keresztül minél nagyobb mértékben bevonni. Ez többé-kevésbé sikerült. Sajnos, választmányunk tagjai az utóbbi időben — talán túlzott elfoglaltságuk miatt — nem jelentek meg az üléseken olyan számban, mint kellett volna. Az elnökség igyekszik a kitűzött feladatot még ilyen körülmények között is a közösség maximális bevonásával végrehajtani. A választmány tagjait ezúttal is arra kérjük, hogy a vállalt és kitüntetett megbízásuknak eleget téve vegyenek részt a fontos kérdések megvitatásában.

Ma megvitatásra kerülő alapszabály-javaslatunkat előzőleg két elnökségi és két választmányi ülésen tárgyaltuk, remélhetőleg így elfogadható lesz.

Végül befejező mondatként K o c h Antal szavait idézem: „Futólagos szemlélnék végére jutottam, Társulatunk első 50 éves (2 éves!) munkásságának tárgyilagos, hű képét igyekeztem minden szubjektív kisímtás nélkül elátárni. Vonjon ezekből minden tag a maga számára következtetést, legjobb ereje, tehetsége szerint igyekezzék társulatunkat nemcsak fenntartani, de tovább is fejleszteni, s a lehető legmagasabb fokra emelni.”

Ezzel a közgyűlést megnyitom és első előadóként felkérem M a j z o n László tagtársunkat, hogy „Hantken Miksa emlékezete” c. előadását tartsa meg.